

Diarienummer: 2026/327

Datum: 23 september 2026

Handläggare: Enhetschef miljö Laila Ekman

E-post: laila.ekman@ale.se

Yttrande

Externt Diarienummer: **KN2026/00750**

Ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat Strålsäkerhetsmyndighetens redovisning av regeringsuppdrag om metoder för förhands-, kompletterings- och extrautdelning av jodtabletter till allmänheten samt tillhörande konsekvensutredning. Ale kommun berörs av planeringszonen kring Ringhals kärnkraftverk. Regeringskansliets diarienummer är KN2026/00750.

Yttrande/remissvar

Ale kommun tillstyrker Strålsäkerhetsmyndighetens förslag att dagens planering för begränsad extrautdelning i planeringszonerna ersätts med en ordning som ger allmänheten möjlighet att få tillgång till jodtabletter före en kärnkraftsolycka. Förhandsutdelning ger bättre förutsättningar att skydda befolkningen, särskilt vid snabba händelseförlöpp, störningar i samhällets funktionalitet och under höjd beredskap.

Kommunen anser samtidigt att den föreslagna beställningsmodellen behöver kompletteras och förtydligas för att säkerställa en hög, jämlik och varaktig faktisk tillgång till jodtabletter.

Beställningsmodellen måste ge tillräcklig täckning

Den föreslagna modellen bygger i första hand på att den enskilde själv beställer kostnadsfria jodtabletter från ett upphandlat apoteksföretag. Strålsäkerhetsmyndigheten antar, med betydande osäkerhet, att omkring 30 procent av hushållen och fritidshusägarna kommer att beställa tabletter. Ale kommun anser att staten bör fastställa mål för den faktiska täckningsgraden och följa upp utfallet geografiskt och för prioriterade målgrupper. Riktade eller automatiska utskick till hushåll med barn och andra prioriterade grupper bör övervägas.

Beställning och leverans ska vara kostnadsfria och tillgängliga

Såväl jodtabletterna som ett normalt leveransalternativ bör vara kostnadsfria för den enskilde. Ale kommun avstyrker en ordning där den enskilde behöver betala frakten, eftersom även en begränsad kostnad kan minska beställningsviljan och skapa ojämlig tillgång. Det alternativa beställningsförfarandet för personer som inte kan använda en e-handelstjänst behöver konkretiseras och vara enkelt och likvärdigt.

Kommunala och samhällsviktiga verksamheter

Många barn och unga befinner sig i förskola eller skola och har då inte tillgång till tabletter som förvaras i hemmet. Personal inom exempelvis räddningstjänst, vattenförsörjning, vård och omsorg kan samtidigt behöva fortsätta arbeta under en radiologisk nödsituation. Det behöver därför

tydliggöras nationellt, genom reglering eller vägledning, vilka verksamheter som ska eller får lagerhålla jodtabletter samt vem som ansvarar för beställning, förvaring, hållbarhetskontroll, utbyte och utdelning. För verksamheter med minderåriga behöver även frågor om vårdnadshavares medgivande och ansvar vid utdelning klargöras.

Kommunernas ansvar och kostnader måste klargöras

Strålsäkerhetsmyndigheten bedömer att påverkan på kommunala verksamheter blir marginell. Ale kommun anser att denna bedömning är otillräckligt underbyggd. Lagerhållning av läkemedel, kontroll av hållbarhet, planering för utdelning, utbildning av personal och information till invånare kan medföra både införande- och förvaltningskostnader.

Om kommunerna eller kommunala verksamheter tilldelas nya uppgifter avseende beställning, lagerhållning, kontroll, information eller utdelning ska uppgifterna vara tydligt definierade och fullt finansierade inom kärnenergiberedskapens finansiering. Kostnaderna får inte belasta kommunernas ordinarie verksamhet.

Behovet av en begränsad kompletterande beredskap bör utredas

Ale kommun delar bedömningen att en omfattande utdelning under en pågående händelse kan vara svår att genomföra. Mot bakgrund av den osäkra förväntade täckningsgraden anser kommunen samtidigt att behovet av en begränsad och på förhand planerad reservlösning för särskilt utsatta grupper och situationer bör utredas närmare. En sådan beredskap bör övervägas för exempelvis barn och unga, gravida och ammande, personer som inte kunnat använda beställningssystemet, tillfälliga besökare, utrymmande personer och personal i samhällsviktig verksamhet.

Information, uppföljning och införande

För att modellen ska fungera krävs nationellt samordnad, tillgänglig och återkommande information. En första uppföljning av faktisk täckningsgrad bör ske inom ett till två år från införandet och därefter återkommande. Uppföljningen bör även omfatta tillgänglighet för personer i digitalt utanförskap och tillgång inom förskolor, skolor och samhällsviktiga verksamheter.

Den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande, den 1 oktober 2026, infaller före remisstidens utgång den 22 oktober 2026 och behöver ändras. Dagens beredskap bör upprätthållas till dess att den nya ordningen är fullt införd, kommunicerad och operativ så att inget beredskapsglapp uppstår.

Samlad bedömning

Ale kommun tillstyrker sammanfattningsvis inriktningen att allmänheten i planeringszonen ska kunna få tillgång till jodtabletter före en kärnkraftsolycka. För att reformen ska uppnå sitt syfte behöver beställningsmodellen säkerställa en hög och jämlik täckningsgrad, prioriterade grupper och verksamheter omfattas av tydliga lösningar samt kommunernas ansvar och finansiering klargöras.

I tjänsten,

Laila Ekman

Enhetschef miljö

Plan och myndighet